

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі

Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті

БЕКІТЕМІН

**Ғылыми кеңес төрағасы,
ҚарМТУ ректоры**

_____ **Ғазалиев А.М.**

«_____» _____ **20__ ж.**

**СТУДЕНТКЕ АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША ОҚЫТУ
БАҒДАРЛАМАСЫ (SYLLABUS)**

ЕКВZh 3215 «Еңбек қорғаудың басқару жүйелері» пәні бойынша

BS 23 «Басқару және сараптау» модулі

5B073100 - Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі
мамандығы

Тау-кен факультеті

Кеніштік аэрология және еңбек қорғау кафедрасы

АЛҒЫ СӨЗ

Студентке арналған пән бойынша оқыту бағдарламасы (syllabus) әзірленеді: аға оқытушы Калияскарова А.Ж., аға оқытушы Демина Т.В., ассистент Палманова А.М.

«Кеніштік аэрология және еңбек қорғау» кафедрасының мәжілісінде талқыланады

« ____ » _____ 20__ ж. № _____ хаттама

Кафедра меңгерушісі _____ « ____ » _____ 20__ ж.

Тау-кен институтінің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданады

« ____ » _____ 20__ ж. № _____ хаттама

Төраға _____ « ____ » _____ 20__ ж.

Оқытушы туралы мәліметтер және байланыс ақпарат

аға оқытушы Калияскарова А.Ж.,

аға оқытушы Демина Т.В.,

ассистент Палманова А.М.

«КА ж ЕҚ» кафедрасы ҚарМТУ II корпусында (Б.Бульвары, 56) орналасқан,
516 ауд., байланыс телефоны 56-59-29 қос. 2053.

Пәннің еңбек сыйымдылығы

Семестр	Кредиттер саны/ECTS	Сабактардың түрі					СӨЖ сағаттар саны	Жалпы сағаттар саны	Бақылау түрі
		Қосылған сағаттар саны			ОСӨЖ сағаттарының саны	Барлығы сағаттар саны			
		лекциялар	Практикалық сабақтар	Зертханалық сабақтар					
Толық 5	3/5	15	30	-	45		45	135	Тесттік тапсырма
Қысқарт4	3/5	15	30	-	45		45	135	Тесттік тапсырма

Пәннің сипаттамасы

«Еңбек қорғау басқару жүйесі» пәні 5В073100 «Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі» бойынша базалық пәндерінің таңдау компонентінің циклына кіреді.

Пәннің мақсаты

Пәнді оқытудың мақсаты жас мамандарды жұмыс уақытында жұмыскерлерге зиян және қауіпті өндірістік факторлардың әсер етуінен қорғайтын кәзіргі заманның жеке қорғау құралдарымен таныстыру және оларды жеке қорғау құралдарымен қалай қолдануын алдына ала ескерту.

Пәннің міндеттері

Пәннің міндеттері мынадай:

- студенттерді еңбек жағдайларымен таныстыру;
- еңбекті бағалау критерийлерін зерделеу және жүктемелерді өлшеу;
- еңбек сапасын бағалау әдістерін зерделеу.

Берілген пәнді оқу нәтижесінде студенттер міндетті:

түсінік алуы керек:

– жалпы және жеке гигиена және еңбек гигиенасының қолданбалы бағыттары туралы;

– физиологиялық және психологиялық жұмыстық жүктемелерді өлшей және талдай білу, еңбек жағдайларының сапасын бағалауға қабілетті туралы түсінікке ие болуға;

білуі керек:

– жұмыс істейтіндердің және жалпы халықтың денсаулығын бағалау

критерийлерін білуге;

істей алуы керек:

– еңбек жағдайларын бағалау критерийлерін, жұмыс орындарын сертификаттаудың сәйкестігінің категориясын істей білуге;

– еңбек процесінің ауырлығы мен қызулығын, өндірістік ортаның элементтені гигиеналық бағалауды ескере отырып, оқулық және арнайы әдебиеттермен жұмыс істеудің, еңбек жағдайларын гигиеналық бағалаудың практикалық дағдыларды меңгеруге.

Айрықша деректемелер

Берілген пәнді оқу үшін келесі пәндерді (бөлімдерді (тақырыптарды) көрсетумен) меңгеру қажет: Математика 1,2, Mat (I) 1211, Mat (II) 1212, Тіршілік қауіпсіздігінің негіздері, TKN 1107.

Тұрақты деректемелер

Еңбек қорғау пәнін оқу кезінде алынған білімдер дипломдық жұмыстың «Еңбек қорғау» бөлімін меңгеру барысында қолданылады.

Пәннің тақырыптық жоспары

Бөлімнің (тақырыптың) атауы	Сабақтардың түрлері бойынша еңбек сыйымдылығы, с.				
	лекциялар	Практикалық саб.	Зертханалық саб.	ОСӨЖ	СӨЖ
1 Кіріспе	1			3	3
2 Еңбекті қорғауды басқару. Негізгі түсініктер. Еңбек қорғауды басқару жүйесінің мақсаттары және функциясы, құрылым принциптері.	1			3	3
3 ЕҚБЖ құрылымы мен бағдарлама әзірлемесі мен басқару органдарын құру	1			3	3
4 Басқару жүйесін функциялау мен еңбек қорғауды басқаруды бақылау	1			3	3
5 ЕҚ мен қауіпсіздікті көтеру бойынша жұмыстарды стимулдау	1			3	3
6 ЕҚ жүйесінің нормативті-құқықтық негізі	1			3	3
7 Нормативті-техникалық құжаттама: стандарттар, нормалар мен ережелер	1			3	3
8 ЕҚ мен қауіпсіздік жағдайын қамтамасыз ету бойынша жұмыс берушінің міндеттері	1			3	3
9 ЕҚ қызметінің жұмысын ұйымдастыру	1			3	3
10 Өндірісте ЕҚ жағдайын бақылауды ұйымдастыру	1			3	3
11 ЕҚ талаптарын қадағалау мен қауіпсіз еңбек бойынша ішкі мотивация жұмысын басқару	1			3	3
12 Еңбек жағдайы бойынша өндірістік объектілердің аттестациясы	1			3	3
13. Еңбек қорғау бойынша жоба әзірлеу	1			3	3
14. ЕҚ нормативті, ақпараттық, ресурстық қамтамасыз ету	1			3	3

15 ЕҚ қаржылау бұлақтары мен әлеуметтік-экономикалық мағынасы	1			3	3
16 ЕҚ басқару органдарының функциялары		8			
17 СТ РК 12.0.003-2010 негізінде Еңбекті қорғаудың басқару жүйесін жасау.		4			
18 Мамандық және жұмыс орнына еңбекті қорғау бойынша инструкцияны құрастыру.		8			
19 СТ РК 12.0.002-2010 негізінде жұмыс орындарындағы тәуекелділікті басқару және бағалау процедурасын өңдеу		4			
20 СТ РК 12.0.005-2010 негізіндегі тексеруді (аудит) ұйымдастыру		6			
БАРЛЫҒЫ:	15	30		45	45

Практикалық сабақтардың тізімі

1 СТ РК 12.0.003-2010 негізінде Еңбекті қорғаудың басқару жүйесін жасау

2 Мамандық және жұмыс орнына еңбекті қорғау бойынша инструкцияны құрастыру.

3 СТ РК 12.0.002-2010 негізінде жұмыс орындарындағы тәуекелділікті басқару және бағалау процедурасын өңдеу

4 Өндірістегі қайғылы жағдайларды тергеуді зерттеудің реті. Қайғылы жағдайлардың тергеуі туралы акттердің ресімделуі

5 Организация проверки (аудита) на основе СТ РК 12.0.005-2010 негізіндегі тексеруді (аудит) ұйымдастыру

Оқытушымен студенттің өздік жұмысының тақырыптық жоспары

ОСӨЖ тақырыбының атауы	Сабақтың мақсаты	Сабақтың түрі	Тапсырманың мазмұны	Ұсынылатын әдебиет
1 Кіріспе	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,2,4,6,10]
2 Еңбекті қорғауды басқару. Негізгі түсініктер. Еңбек қорғауды басқару жүйесінің мақсаттары және функциясы, құрылым принциптері.	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,2,4,6,11]
3 ЕҚБЖ құрылымы мен бағдарлама әзірлемесі мен басқару органдарын құру	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,4,6,11]
4 Басқару жүйесін функциялау мен еңбек қорғауды басқаруды бақылау	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,2,4,6]
5 ЕҚ менқауіпсіздікті көтеру бойынша жұмыстарды стимулдау	Тақырып бойынша білімін	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,4,6,11]

	толықтыру			
6 ЕҚ жүйесінің нормативтік-құқықтық негізі	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,2,4,6,11]
7 Нормативті-техникалық құжаттама: стандарттар, нормалар мен ережелер	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Тәжірибелік дағды алу	[1,2,4,6]
8 ЕҚ мен қауіпсіздік жағдайын қамтамасыз ету бойынша жұмыс берушінің міндеттері	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,2,4,6,10]
9 ЕҚ қызметінің жұмысын ұйымдастыру	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,2,4,6,11]
10 Өндірісте ЕҚ жағдайын бақылауды ұйымдастыру	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,4,6,11]
11 ЕҚ талаптарын қадағалау мен қауіпсіз еңбек бойынша ішкі мотивация жұмысын басқару	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,2,4,6]
12 Еңбек жағдайы бойынша өндірістік объектілердің аттестациясы	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,4,6,11]
13. Еңбек қорғау бойынша жоба әзірлеу	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,2,4,6,11]
14. ЕҚ нормативті, ақпараттық, ресурстық қамтамасыз ету	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Тәжірибелік дағды алу	[1,2,4,6]
15 ЕҚ қаржылау бұлақтары мен әлеуметтік-экономикалық мағынасы	Тақырып бойынша білімін толықтыру	Жазбаша жұмысты орындау	Теориялық білімді бекіту	[1,4,6,11]

СӨЖ арналған бақылау жұмыстарының тақырыбы

1 «Қауіпсіздік және еңбек қорғау туралы» ҚР заңы.

2 Қауіпсіздік және еңбек қорғау аумағындағы жұмыскерлердің және жұмысберушінің құқығы мен міндеті.

3 Қауіпсіздік және еңбек қорғауды ұйымдастыру.

4 Травматизмның талдау түрлері.

5 Кәсіби аурулар мен кәсіби жарақаттардың көрсеткіштері.

- 6 Өндірістік травматизм мен кәсіби ауру.
- 7 Өндірістегі сәтсіз оқиғаларды тексеру және тіркеу.
- 8 Өндіріс бөлмелердің метеорологиялық жағдайын анықтау.
- 9 Жоғарғы температурадан қорғау шаралары қалай жүргізіледі?
- 10 Травматизмның талдау түрлері.
- 11 Кәсіби аурулар мен кәсіби жарақаттардың көрсеткіштері.
- 12 Өндірістік травматизм мен кәсіби ауру.
- 13 Өндірістегі сәтсіз оқиғаларды тексеру және тіркеу.
- 14 Темір жолындағы өртке қарсы шаралар.
- 15 Өндірістегі өрттің алдын алу шаралар.
- 16 Люксметрды сипаттау.
- 17 Жарықты өлшеу және оның жүргізу жұмысының мақсаты.
- 18 Жарыққа фонның әсер етуі.
- 19 Қоданылатын аспаптар.
- 20 Сприклерлік және дренчерлік қондырғылар нақты айырмашылығы.
21. Адам ағзасынан жылу қандай жолдармен сыртқы ортаға беріледі?
22. Дефлаграциялық жану кезінде жалынның таралу жылдамдығы қандай мәнге дейін жетеді?
23. Жарылыс формасындағы жалынның таралу жылдамдығы қандай мәнге дейін жетеді?
24. Детонация формасындағы жалынның таралу жылдамдығы қандай мәнге дейін жетеді?
25. Газдың жоғары қысымының пайда болуысыз жүретін жанғыш қоспаның тез жануы жанудың қай түріне жатады?
26. Тұтану көзінен пайда болған жану жанудың қай түріне жатады.?
27. Метанның бөліну түрлері?
28. Жұмыскерлер үшін ЕҚ бойынша міндеттер қай құжатта жазылған?
29. Шахтадағы ЕҚ жағдайын анықтаудың негізгі әдісі?
30. Антракоз қандай шаңды дем алғаннан пайда болады?
31. Шахта жоғары категориялыққа жату үшін метанның тәуліктік бөлінуі қанша болу керек?
32. Шахтаны бірінші категорияға жатқызу үшін бөлінетін метан мөлшері қандай болу керек?
33. Есік ойықтардың ең қай мәннен кем болмау керек?
34. Қазбадағы желдету жүйесі және адам тасымалдауға арналған механизацияландырылған ауданның көлденең қимасының минимальді ауданы неге тең?
35. Аймақтық штректердің, бремсбергтердің және еңістердің көлденең қимасының минимальді аумағы қандай?

Студенттердің білімін бағалау белгілері

Пән бойынша емтихан бағасы аралық бақылау (60% дейін) және қорытынды аттестаттау (тесттік тапсырма) (40% дейін) бойынша үлгерімнің ең жоғары көрсеткіштерінің сомасы ретінде анықталады және кестеге сәйкес 100% дейін мәнді құрайды.

Саясат және рәсімдер

«Еңбек қорғау басқару жүйесі» пәнін оқу кезінде келесі ережелерді сақтауды өтінеміз:

1 Сабаққа кешікпей келуді.

2 Дәлелді себепсіз сабақ босатпауды, ауырған жағдайда анықтама, ал басқа жағдайларда түсініктеме хат ұсынуды.

3 Студенттің міндетіне барлық сабақтарға қатысу кіреді.

4 Оқу процесінің күнтізбелік жоспарына сәйкес бақылаудың барлық түрлерін тапсыру.

5 Жіберілген практикалық және зертханалық сабақтар оқытушы белгілеген уақытта қайта тапсыру.

6 Курстарстармен және оқытушылармен шыдамды, ашық және қалтқысыз болу.

Пән бойынша тапсырмаларды орындау және тапсыру кестесі

Бақылау түрі	Тапсырманың мақсаты және мазмұны	Ұсынылатын әдебиет	Орындалу ұзақтылығы	Бақылау түрі	Тапсыру мерзімі	Баллы
Лекция конспектсін тексеру	Теориялық және практикалық материалдарды бекіту	[1], [2], [3], [4], [5], [6], [7]	Семестр ағымында	Ағымдағы	7,14 апта	20
Практикалық жұмыстарды қорғау	Теориялық және практикалық материалдарды бекіту	[1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], лекция конспектсі	Семестр ағымында	Ағымдағы	3,5,7,9,11 апта	20
ОСӨЖ	Теориялық және практикалық материалдарды бекіту	[1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], лекция конспектсі	Семестр ағымында	Ағымдағы	1-15 апта	20
СӨЖ	Теориялық және практикалық материалдарды бекіту	Негізгі және қосымша әдебиеттің жалпы тізімі	Семестр ағымында	Ағымдағы	1 – 15 апта	20
Аралық тексеру	Теориялық және практикалық материалдарды бекіту	Негізгі және қосымша әдебиеттің жалпы тізімі	2 біріккен сағаттар	Аралық	7,14 апта	20
Қорытынды тексеру (тесттік тапсырма)	Пән материалының меңгерілу деңгейін тексеру	Негізгі және қосымша әдебиеттің жалпы тізімі	1 біріккен сағаттар	Қорытынды	14 апта	100

Өзін өзі бақылауға арналған сұрақтар

1. Женіл жұмыстары үшін жылдың жылы уақыты кезіндегі ауа қысымының үйлесімдігі?

2. Орташа жұмыстары үшін жылдың жылы уақыты кезіндегі ауа

қысымының үйлесімдігі?

3. Ауыр жұмыстары үшін жылдың жылы уақыты кезіндегі ауа қысымының үйлесімдігі?

4. Ауаның үйлесімді дымқылдығы?

5. Жылдың жылы уақытында бөлмедегі үйлесімді ауаның жылдамдылығы?

6. Сәтсіз оқиғаны арнайы қарастырып басқаратын?

7. Екі адам опат болған топты сәтсіз оқиғаны арнайы қарастырып басқарады?

8. 3–5 адам опат болған топты сәтсіз оқиғаны арнайы қарастырып басқарады?

9. 5 адам көп опат болған топты сәтсіз оқиғаны арнайы қарастырып басқарады?

10. Адам еңбек қабілеттін жоғалтуын қоздырған барлық сәтсіз оқиғаны, қарастырылуы қажет, қанша уақыттан аз емес?

11. Апатты жою жоспарының ең басты және бірінші мәселесі?

12. Алу учаскесінен, горизонттан және шахтадан қанша шығу жолдары болу керек?

13. Желдету ұнғымаларындағы ауа қозғалуының максимальды жылдамдығы қандай?

14. Апат жағдайларда тек адамдарды көтеру үшін арналған оқпандар мен желдету ұнғымаларындағы ауа қозғалуының максимальды жылдамдығы қандай?

15. Тек жүктерді түсіру мен көтеру үшін арналған оқпандардағы ауа қозғалуының максимальды жылдамдығы қандай?

16. Кросингтардағы ауа қозғалуының максимальды жылдамдығы қандай?

17. Адамдар мен жүктерді түсіру мен көтеру үшін арналған оқпандардағы, және де квершлагтардағы, бремсбергтардағы, еңістердегі ауа қозғалуының максимальды жылдамдығы қандай?

18. Қазбалардың забой алдындағы кеңістіктердегі ауа қозғалуының максимальды жылдамдығы қандай?

19. Басқа тау-кен қазбалардағы ауа қозғалуының максимальды жылдамдығы қандай?

20. Өртке қарсы резервуар өрт сөндірудің қандай ұзақтылығына есептелген?

21. Адам ағзасынан жылу қандай жолдармен сыртқы ортаға беріледі?

22. Дефлаграциялық жану кезінде жалынның таралу жылдамдығы қандай мәнге дейін жетеді?

23. Жарылыс формасындағы жалынның таралу жылдамдығы қандай мәнге дейін жетеді?

24. Детонация формасындағы жалынның таралу жылдамдығы қандай мәнге дейін жетеді?

25. Газдың жоғары қысымының пайда болуысыз жүретін жанғыш қоспаның тез жануы жанудың қай түріне жатады?

26. Тұтану көзінен пайда болған жану жанудың қай түріне жатады.?

27. Метанның бөліну түрлері?

28. Жұмыскерлер үшін ЕҚ бойынша міндеттер қай құжатта жазылған?

29. Шахтадағы ЕҚ жағдайын анықтаудың негізгі әдісі?
30. Антракоз қандай шаңды дем алғаннан пайда болады?
31. Шахта жоғары категориялыққа жату үшін метанның тәуліктік бөлінуі қанша болу керек?
32. Шахтаны бірінші категорияға жатқызу үшін бөлінетін метан мөлшері қандай болу керек?
33. Есік ойықтардың ең қай мәннен кем болмау керек?
34. Қазбадағы желдету жүйесі және адам тасымалдауға арналған механизацияландырылған ауданның көлденең қимасының минимальді ауданы неге тең?
35. Аймақтық штректердің, бремсбергтердің және еністердің көлденең қимасының минимальді аумағы қандай?
36. Желдету жүйесі просектерінің, пештердің минимальдік көлденең қимасы қандай?
37. Тұйық қазбалардағы ауа ағынындағы метанның рұқсат етілген мөлшері қандай?
38. Шақтының қанаттарынан бөлінетін метанның рұқсат етілген мөлшері?
39. Тазалаушы және дайындық қазбаларындағы бөлінетін метанның рұқсат етілген мөлшері?
40. Жергілікті метан концентрациясының рұқсат етілген мөлшері қанша?

Негізгі әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі, Астана 15 май 2007ж.
2. Қазақстан Республикасының «Өрт қауіпсіздігі» туралы заңы.
3. Закон Республики Казахстан «Қауіпті өндірістік объектілердегі өнекәсіптік қауіпсізділік».
4. Қазақстан Республикасының «Техникалық реттеу» заңы.
5. Тіршілік әрекетінің қауіпсіздігі. Өндірістік қауіпсіздік және еңбек қорғау./ П.П. Кукин, В.Л. Лапин, Н.Л. Пономарев және т.б.; Учеб. пособие для студентов средних проф. учеб. заведений. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высш. Шк., 2003. – 439 с.: ил.
6. Безопасность жизнедеятельности. Охрана труда: Учеб. пособие для вузов/ А.В. Фролов, Т.Н. Бакаева; под общ. ред. А.В. Фролова. – Ростов н/д.: Феникс, 2005. – 736 с.: ил.

Қосымша әдебиеттер тізімі

7. Охрана труда: Учебное пособие для членов комитетов (комиссий) по охране труда организаций и уполномоченных (доверенных) лиц по охране труда профессиональных союзов или иных уполномоченных работниками представительных органов / Овсянкин А.Д., Файнбург Г.З.; Под ред. проф. Г.З. Файнбурга. – Изд. 8-е, испр. и дополн. – Владивосток, 2007, 376 с.
Петрова М. С., Петров С. В., Вольхин С. Н. Охрана труда на производстве и

в учебном процессе: Учебное пособие.: ЭНАС; Москва, 2006, 152 с.

**СТУДЕНТКЕ АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША ОҚЫТУ
БАҒДАРЛАМАСЫ (SYLLABUS)**

ЕКВZh 3215 «Еңбек қорғаудың басқару жүйелері» пәні бойынша

BS 23 «Басқару және сараптау» модулі

5B073100 - Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі
мамандығы

31.03.2004 ж. берілген №50 мемл. баспа лиц. Басуға қол қойылды 30.12.2008 ж.
Пішімі 60x90/16

Есептік баспа табағы 0,68 Тамалымы 20 дана. Тапсырыс Бағасы келісімді

Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті баспасы
100027. Қарағанды. Бейбітшілік б., 56